

Отримано: 27 лютого 2026 р.

Прорецензовано: 19 березня 2026 р.

Прийнято до друку: 23 березня 2026 р.

Email: lvtet@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9963-4537>DOI: [http://doi.org/10.25264/2519-2558-2026-29\(97\)-137-140](http://doi.org/10.25264/2519-2558-2026-29(97)-137-140)Череповська Т. В. Інноваційні підходи до формування ділової іншомовної компетентності майбутніх фахівців прикладних природничих галузей. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог: Вид-во НаУОА, 2026. Вип. 29(97). С. 137–140.

УДК: 378.147:811:005-057.87

Череповська Тетяна Володимирівна,
кандидат філологічних наук, доцент,

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гюсцького

**ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ДІЛОВОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРИКЛАДНИХ ПРИРОДНИЧИХ ГАЛУЗЕЙ**

Стаття присвячена дослідженню та теоретичному обґрунтуванню імплементації сучасних методик навчання ділової англійської мови у закладах вищої освіти природничого спрямування. Актуальність роботи зумовлена необхідністю підготовки конкурентоспроможних фахівців прикладних галузей – ветеринарної медицини та зоофізіотерапії – до ефективного професійної комунікації в умовах глобалізації наукового простору. У дослідженні уточнюється поняття “ділова іншомовна компетентність” та окреслюється специфіка викладання ділової іноземної мови у закладах вищої освіти природничого профілю. У статті виокремлено три ключові аспекти трансформації сучасної методичної системи: впровадження предметно-мовного інтегрованого навчання (CLIL), цифровізацію освітнього процесу та створення екологічного освітнього середовища. Автором деталізовано практичні кейси застосування CLIL-технологій, де іноземна мова виступає інструментом доступу до міжнародних баз даних (PubMed, RCVS). Особливу увагу приділено використанню цифрових інновацій: VR-симуляції для віртуальної діагностики, штучного інтелекту для моделювання сценаріїв професійної взаємодії та спеціалізованих платформ для проведення діагностики тварин. Доведено, що екологічність освітнього середовища, яка базується на методах мовно-психологічної підтримки (Scaffolding), ресурсній ощадливості (paperless-підхід) та актуальності змісту, сприяє подоланню мовного бар'єру та формуванню емпатійної професійної ідентичності. У статті пояснюється роль викладача іноземної мови на заняттях за методикою CLIL із використанням цифрових технологій. Окреслено алгоритм роботи над діагностичними картами, звітами, презентаціями, листами-пропозиціями та іншими видами ділової документації, необхідної для майбутньої професійної діяльності студентів-ветеринарів та зоофізіотерапевтів. Зроблено висновок, що запропонована інтегрована модель навчання забезпечує високий рівень іншомовної професійної компетентності та готовність випускників до міжнародної грантової та науково-виробничої діяльності.

Ключові слова: ділова англійська мова, прикладні природничі спеціальності, методика CLIL, цифрові технології, екологічність навчання, ветеринарна медицина, зоофізіотерапія, ділова професійна компетентність.

Tetiana Cherepovska,
PhD, associate professor,

Stepan Gzhyskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv

**INNOVATIVE APPROACHES TO FORMING BUSINESS FOREIGN LANGUAGE COMPETENCE
IN FUTURE SPECIALISTS OF APPLIED NATURAL SCIENCES**

The article is devoted to the study and theoretical justification of the implementation of modern methods of teaching business English in higher educational institutions of the natural sciences. The relevance of the work is due to the need to train competitive specialists in applied fields – veterinary medicine and zoophysiotherapy – for effective professional communication in the context of globalization of the scientific space. The study clarifies the concept of “business foreign language competence” and outlines the specifics of teaching a business foreign language in higher education institutions of a natural science profile. The article highlights three key aspects of the transformation of the modern methodological system: the implementation of content-language integrated learning (CLIL), the digitalization of the educational process, and the creation of an ecological educational environment. The author details practical cases of using CLIL technologies, where a foreign language serves as a tool for accessing international databases (PubMed, RCVS). Particular attention is paid to the use of digital innovations: VR simulations for virtual diagnostics, artificial intelligence for modeling professional interaction scenarios, and specialized platforms for animal diagnostics. It has been proven that the environmental friendliness of the educational environment, which is based on methods of linguistic and psychological support (Scaffolding), resource saving (paperless approach), and relevance of content, contributes to overcoming the language barrier and the formation of an empathetic professional identity. The article explains the role of a foreign language teacher in CLIL classes using digital technologies. It outlines an algorithm for working on diagnostic charts, reports, presentations, proposal letters and other types of business documentation necessary for the future professional activities of veterinary students and zoophysiotherapists. It is concluded that the proposed integrated training model provides a high level of foreign language professional competence and graduates' readiness for international grant and scientific and production activities.

Keywords: business English, applied natural sciences, CLIL methodology, digital technologies, ecological learning, veterinary medicine, zoo physiotherapy, ESP professional competence.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими завданнями. У сучасних умовах глобалізації та розвитку міжнародного наукового співробітництва знання ділової іноземної мови є необхідною складовою професійної підготовки фахівців усіх галузей, зокрема природничих. Студенти потребують не лише володіння загальною англійською мовою (GE, General English) та професійно орієнтованою термінологією, але й навичок ділового спілкування, уміння презентувати результати досліджень англійською мовою та вести наукову комунікацію. Викладання ділової англійської мови для фахівців немовних спеціальностей як різновид ESP (English for Specific Purposes – англійська мова для спеціальних цілей) є специфічною нішею, що містить в собі як елементи суто ділової англійської мови (BE, Business English), так і академічної англійської (EAP, English for Academic Purposes) та англійської за професійним спрямуванням (EOP, English for Occupational Purposes), та потребує глибоких знань усіх напрямків та їхнього майстерного поєднання із врахуванням

новітніх методів навчання. У зв'язку з цим вважаємо **актуальним** вивчення та впровадження сучасних методик формування ділової іншомовної компетентності студентів природничих галузей в освітній процес.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемою викладання ділової англійської мови професійного спрямування займаються багато дослідників, зокрема Н. Авшенюк, О. Биконя, І. Борисенко, Т. Груба, Є. Ісакова, Л. Котлярова, Т. Лавриненко, Н. Семеніхіна, М. Тимчик, D. Belcher, M. Ellis, C. Johnson, P. Master, B. Paltridge, S. Starfield. У більшості українських джерел використовується термін “ділова іншомовна компетентність”, тоді як у зарубіжній методиці – “ESP professional / communicative competence”. Обидва вони є еквівалентними та позначають комплекс знань, умінь та навичок, які забезпечують здатність використовувати мову в професійних ситуаціях. Згідно з концепцією комунікативної компетентності, запропонованої M. Canal та M. Swain ще у 1980 році, ефективне іншомовне спілкування ґрунтується на поєднанні граматичної, соціокультурної та стратегічної компетентностей (Canale, 1980: 28).

Аналіз останніх досліджень, присвячених формуванню іншомовної компетентності, зокрема ділової, дозволяє виокремити три ключові напрямки трансформації методики викладання іноземної мови для немовних спеціальностей: 1) широке впровадження методики предметно-мовного інтегрованого навчання (Content and Language Integrated Learning, CLIL), 2) цифровізацію освіти та застосування штучного інтелекту (ШІ), а також 3) забезпечення екологічності освітнього середовища.

Методологія CLIL стає домінуючою у підготовці майбутніх фахівців усіх галузей. В. К. Четверик та Т. В. Веретюк наголошують, що оскільки вона “спрямована на одночасне вивчення іноземної мови та того чи того профільного предмета”, то є особливо ефективним підходом “в контексті навчання спеціалістів немовних галузей, коли формування професійних компетентностей відбувається паралельно з вивченням іноземної мови” (Четверик, Веретюк, 2024: 2). М. В. Подоляк наголошує на необхідності співпраці викладачів іноземної мови та фахових предметів для ефективного використання методу CLIL у нелінгвістичному університеті, адже він потребує як “знання іноземної мови на відповідному для викладання рівні”, так і “знання фахового предмету на відповідному для викладання рівні” (Подоляк, 2024: 49-50). С. Dalton-Puffer зазначає, що для багатьох країн Європи, Азії та Південної Америки характерна ситуація, коли у розкладі навчального закладу присутні і заняття зі змістових предметів з використанням CLIL (біологія, географія), і цільова мова як іноземна, яку викладають викладачі-філологи (Dalton-Puffer, 2011: 184).

Водночас, все більше і більше українських та зарубіжних дослідників наголошують на важливості використання сучасних технологій, в тому числі штучного інтелекту, у мовній освіті. Н. Шерстюк, А. Боднар, І. Пилипенко та багато інших опрацьовують інтеграцію ШІ в програми викладання іноземних мов та підкреслюють її важливість у розвитку практичних навичок комунікації. Y. Huang, R. Polteknik демонструють, як використання ШІ, зокрема чату GPT, у викладанні ділової англійської мови здатне змінити традиційні моделі навчання.

Сучасні дослідники методики викладання іноземних мов, зокрема М. Тимчик, А. Давидюк, О. Беякова, підкреслюють, що ефективність навчання професійно-орієнтованої англійської мови значною мірою залежить від максимального наближення навчання до реальних професійних комунікативних ситуацій, використання автентичних матеріалів та створення психологічного комфорту. М. Тимчик наголошує, що вивчення ділової англійської мови має відбуватися в комфортній та доброзичливій атмосфері, що стимулює зацікавленість студента в активному спілкуванні (Тимчик, 2024: 131). D. Belcher в багатьох дослідженнях стверджує, що навчання ділової мови має бути організовано як взаємодія між мовою, змістом професії та соціокультурними факторами. Такий підхід відповідає екологічній моделі навчання (ecology of language learning), запропонованій Leo van Lier (Van Lier, 2004). Не зважаючи на великий спектр досліджень, існує потреба у комплексному аналізі сучасних методик навчання ділової іноземної мови та їхньої адаптації до роботи зі студентами таких прикладних природничих дисциплін як ветеринарна медицина та зоофізіотерапія, які викладаються, зокрема, у Львівському національному університеті ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та практична імплементація сучасних методик (зокрема CLIL та цифрових технологій) у процес навчання ділової іноземної мови студентів прикладних природничих спеціальностей для формування їхньої професійної комунікативної компетентності. **Предметом дослідження** є методика та педагогічні умови формування ділової іншомовної комунікативної компетентності студентів прикладних природничих спеціальностей засобами предметно-мовного інтегрованого навчання (CLIL) та цифрових технологій. Для досягнення поставленої мети використано комплекс теоретичних методів дослідження:

- термінологічний аналіз – для уточнення поняття «ділова іншомовна компетентність» у контексті прикладних природничих наук;
- системний аналіз та узагальнення науково-методичної літератури – для виявлення сучасних тенденцій застосування методики CLIL;
- моделювання – для розробки алгоритму інтеграції фахового контенту (ветеринарії та зоофізіотерапії) у навчальний курс іноземної мови.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше представлена комплексна модель застосування методики CLIL, цифрових технологій та створення екологічного навчального середовища у формуванні ділової іншомовної компетентності студентів-ветеринарів та зоофізіотерапевтів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Застосування методики **CLIL** для прикладних природничих спеціальностей є найбільш логічним кроком, оскільки мова тут виступає не як об'єкт вивчення, а як інструмент доступу до міжнародних протоколів, стандартів безпеки та новітніх досліджень. Наведемо концептуальний аналіз застосування CLIL для ветеринарії та зоофізіотерапії.

Використання CLIL у роботі з майбутніми ветеринарами полягає у тому, що студенти вивчають анатомію, фармакологію або хірургію безпосередньо англійською мовою. У процесі навчання використовуються міжнародні ветеринарні сертифікати діагностики та стандарти добробуту тварин. Наведемо приклад практичного кейсу: студенти аналізують реальні клінічні випадки (*Case Studies*) з бази даних PubMed або RCVS (Royal College of Veterinary Surgeons) та складають “діагностичну карту” тварини англійською мовою, імітуючи роботу в міжнародній клініці. Роль викладача іноземної мови

полягає в тому, щоб навчити студентів професійно комунікувати у цій ситуації. Перш за все, він відфільтровує тексти за рівнем складності та навіть адаптує їх до рівня знань студентів (це зручно робити за допомогою цифрових технологій, зокрема часу GPT або GEMINI), формує списки ключових слів та дає розшифрування абrevіатур, аби полегшити сприйняття інформації. В процесі роботи викладач коректує студентів: навчає використовувати Academic English, замінюючи розмовні фрази на професійні (замість “the dog is breathing hard” писати “the patient exhibits dyspnea”); слідкує за використанням граматичних конструкцій, притаманних науковому стилю (Passive Voice замість Active Voice), коректує “хибних друзів перекладача” (angina (стенокардія) – не те, що ангіна українською). Важливо встановити часові рамки для такої роботи та час-від-часу активізувати роботу студентів. Викладач бере на себе роль головного лікаря (senior vet) або власника тварини (client), включаючись у рольову гру. Він оцінює, наскільки точно була передана інформація, чи коректно використовувались лексичні та граматичні конструкції, чи логічно була побудована діагностична карта і чи відповідав тон професійному етикету.

Імплементация цифрових технологій у межах методики CLIL має важливе значення, адже дозволяє створити штучне професійне середовище. Це означає перехід від читання текстів до інтерактивної взаємодії з фаховим контентом. Проілюструємо, як цифрові інструменти інтегруються в процес навчання студентів-ветеринарів діагностуванню тварин. Для віртуального огляду використовуються VR-окуляри, як інноваційний навчальний інструмент. Вони дають можливість студенту бачити 3D-модель тварини та виконувати візуальний огляд (оцінювати поставу, поведінку, стан шерсті, слизових оболонок), після якого студент має записати відеозвіт англійською мовою (video log), де аргументує вибір методу лікування для іноземного власника тварини. Роль викладача іноземної мови в такому сценарії полягає у педагогічній підтримці (Scaffolding), створенні фундаменту. Студент не зможе діагностувати тварину англійською мовою, якщо не знатиме назв інструментів чи симптомів. Отже, викладач починає роботу з підготовки глосарію (анатомічні терміни, назви маніпуляцій, види патологій), щоб озброїти студентів необхідним вокабуляром. Тоді відпрацьовує з ними мовні кліше перед тим, як вони одягатимуть окуляри, представляє алгоритм дій у віртуальній реальності англійською мовою: “Identify the symptoms”, «Palpate the abdomen». На етапі діагностики важливо вчасно допомагати студентам з мовними труднощами. Після цього важливо навчити майбутніх ветеринарів логіці медичного звіту: Introduction. Clinical Signs. Diagnosis. Treatment Plan. Під час роботи над відео звітом викладач дає поради щодо дикції, темпу мовлення, правильної вимови хвороб. Таким чином, англійська мова має стати для студента-ветеринара не перешкодою, а робочим інструментом, таким самим природним, як скальпель чи фонендоскоп. Викладач вчить їх думати професійною мовою в критичних ситуаціях, які імітує віртуальна реальність. Така робота ефективна в форматі інтегрованих занять, які проводяться як одним, так і двома викладачами (спеціалістом у галузі прикладних природничих дисциплін та філологом).

Крім VR-окулярів, використовують 3-D моделі (Scatchfab), 3D-атласи з анатомії тварин (Vetflow, Vetty 3D, Complete Canine 3D) та навіть онлайн-платформи. Наприклад, IVALA Learn. Це не просто сайт з лекціями та навчальними модулями, а повноцінне інтерактивне навчальне середовище, яке застосовують у ветеринарних університетах. Проілюструємо роботу із студентами-зоофізіотерапевтами за методикою CLIL з використанням цифрових технологій, зокрема 3-D атласів. Студентам пропонують такий кейс: вони мають уявити, що працюють у реабілітаційній клініці, куди звернувся власник собаки з частковим розривом ахіллового сухожилля (Achilles tendon strain). Пропонуються завдання провести онлайн-презентацію плану реабілітації для власника, використовуючи 3-D атлас для візуалізації. На першому етапі, студенти відкривають атлас, шукають потрібні м'язи та сухожилля, роблять скріншоти під різними кутами. Мовна ціль полягає у використанні професійних термінів (a muscle, a tendon, distal, medial). Далі студенти працюють над офіційним листом-пропозицією. Завдання викладача полягає у тому, щоб ознайомити майбутніх спеціалістів зі структурою такого ділового документа (Professional Greeting, Anatomical Explanation, Proposed Exercises, Financial/Time Estimate). Доцільно провести ділову гру “A physiotherapist and a client”: фізіотерапевт демонструє екран із 3-D моделлю, показує місце локалізації розтягнення та пояснює процедуру реабілітації, а клієнт ставить уточнюючі питання. Завдання викладача полягає не лише у забезпеченні студентів необхідною лексикою та граматичними структурами, а й у дотриманні професійної етики та норм ввічливості. Він повинен заохочувати використовувати такі конструкції: “It’s completely understandable that you’re feeling concerned”, “I know this looks complex, but...”, “I’ll be here to support you both throughout the entire rehabilitation process”. Прищеплюємо, таким чином, емпатію майбутнім реабілітологам, що є невід’ємною рисою спеціаліста цієї галузі.

Описаний нами підхід сприяє створенню психологічно комфортного, екологічного навчального середовища, адже воно максимально наближене до реальних професійних ситуацій. Навчання майбутніх ветеринарів та зоофізіотерапевтів відбувається не в ізольованому класі, а у віртуальній клініці або лабораторії, де англійські назви інструментів та процесів вивчаються під час маніпуляцій. Студенти легше долають мовний бар’єр завдяки підтримці викладача, який дає готові мовні кліше та візуальні схеми, в результаті чого студент почувається безпечно, фокусується на фаховому змісті, а мова застосовується природним шляхом без когнітивного перевантаження. Принцип актуальності або “екологічності” змісту дотримується завдяки застосуванню свіжих даних. Відомо, що використання застарілих текстів у природничих науках є «токсичним», бо це дезінформує студента. Натомість, працюючи з текстами останніх 1-2 років, наприклад, з ресурсів ScienceDirect чи Nature, студенти бачать цінність англійської мови як інструменту отримання *найсвіжшої*, а отже, найефективнішої професійної інформації. Крім метафоричної екологічності, запропонована методика сприятиме збереженню навколишнього середовища у прямому сенсі цього слова, адже цифрові носії поступово витіснятимуть паперові.

Висновки дослідження та перспективи подальших розвідок. У ході дослідження було проаналізовано та теоретично обгрунтовано специфіку застосування сучасних методик навчання ділової англійської мови для студентів прикладних природничих спеціальностей: ветеринарної медицини та зоофізіотерапії. За результатами роботи зроблено такі висновки:

1. Ефективність методики CLIL. Доведено, що предметно-мовно інтегроване навчання є найбільш адекватним підходом для підготовки фахівців у галузях ветеринарної медицини та зоофізіотерапії. Це дозволяє трансформувати іноземну мову з об’єкта вивчення на ефективний інструмент опанування фахового контенту, що значно підвищує мотивацію студентів та знімає мовний бар’єр.

2. Роль цифровізації. Встановлено, що імплементація цифрових технологій (VR-симуляцій, 3D-атласів, штучного інтелекту та онлайн-платформ) дозволяє створити ефективне штучне професійне середовище. Це забезпечує студентам можливість відпрацьовувати складні сценарії ділової комунікації (складання діагностичних карт, запис відеозвітів, підготовка презентацій, оформлення листів-пропозицій, проведення консультацій) у безпечному, але максимально наближеному до реальності віртуальному просторі.

3. Екологічність освітнього середовища. Обґрунтовано, що сучасна модель навчання має базуватися на принципах екологічності, яка охоплює психологічний комфорт (метод Scaffolding), ресурсну ощадливість (paperless-технології) та актуальність інформаційного наповнення. Формування емпатійної комунікації іноземною мовою визначено як невід'ємну частину професійної етики майбутніх реабілітологів та лікарів ветеринарної медицини.

4. Практичне значення. Впровадження запропонованого комплексу методик у Львівському національному університеті ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького сприятиме підготовці конкурентоспроможних фахівців, здатних вільно інтегруватися у міжнародний науковий та бізнес-простір, працювати з новітніми англійськими базами даних та представляти результати своїх досліджень на світовому рівні.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці подібних моделей для інших прикладних природничих спеціальностей, зокрема фармації, ерготерапії та харчових технологій, а також конкретних методичних рекомендацій та навчальних посібників нового покоління, що базуватимуться на поєднанні вузькоспеціалізованого CLIL-контенту з алгоритмами адаптивного навчання на основі штучного інтелекту для кожної з прикладних природничих галузей.

Література:

1. Подоляк М. Використання методу CLIL у процесі навчання іноземної мови за професійним спрямуванням. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2024. Вип. 3. С. 44–57.

2. Тимчик М. Основні аспекти викладання предмету «Ділова англійська мова» у працях українських та західних науковців. *Філологічні трактати*. 2024. Т. 16, № 2. С. 181–190. DOI: [https://doi.org/10.21272/Ftrk.2024.16\(2\)-18](https://doi.org/10.21272/Ftrk.2024.16(2)-18) (дата звернення: 27.02.2026).

3. Четверик В., Веретюк Т. Переваги та виклики імплементації елементів методики CLIL у контексті вищої освіти. *Problems of Modern Transformations. Series: Pedagogy and Psychology*. 2024. № 4. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-9199-2024-4-08-01> (дата звернення: 27.02.2026).

4. Canale M. Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing. *Applied Linguistics*. 1980. Vol. 1, No. 1. P. 1–47.

5. Dalton-Puffer C. Content-and-Language Integrated Learning: From Practice to Principles? *Annual Review of Applied Linguistics*. 2011. Vol. 31. P. 182–204. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0267190511000092> (дата звернення: 27.02.2026).

6. Van Lier, L. *The Ecology and Semiotics of Language Learning: A Sociocultural Perspective*. Kluwer Academic Publishers, Boston. 2004. <https://doi.org/10.1007/1-4020-7912-5>

References:

1. Podolyak M. Vykorystannya metodu CLIL u protsesi navchannya inozemnoyi movy za profesiynym spryamuvanniam. *Zbirnyk naukovykh prats' Umans'koho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu*. 2024. Vyp. 3. S. 44–57.

2. Tymchuk M. Osnovni aspekty vykladannya predmetu «Dilova anhliys'ka mova» u pratsyakh ukrayins'kykh ta zakhidnykh naukovtsiv. *Filohichni traktaty*. 2024. T. 16, № 2. S. 181–190. DOI: [https://doi.org/10.21272/Ftrk.2024.16\(2\)-18](https://doi.org/10.21272/Ftrk.2024.16(2)-18) (data zvernennya: 27.02.2026).

3. Chetveryk V., Veretyuk T. Perevahy ta vyklyky implementatsiyi elementiv metodyky CLIL u konteksti vyshchoyi osvity. *Problems of Modern Transformations. Series: Pedagogy and Psychology*. 2024. № 4. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-9199-2024-4-08-01> (data zvernennya: 27.02.2026).

4. Canale M. Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing. *Applied Linguistics*. 1980. Vol. 1, No. 1. P. 1–47.

5. Dalton-Puffer C. Content-and-Language Integrated Learning: From Practice to Principles? *Annual Review of Applied Linguistics*. 2011. Vol. 31. P. 182–204. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0267190511000092> (дата звернення: 27.02.2026).

6. Van Lier, L. *The Ecology and Semiotics of Language Learning: A Sociocultural Perspective*. Kluwer Academic Publishers, Boston. 2004. <https://doi.org/10.1007/1-4020-7912-5>